

Membres de les forces de seguretat es manifesten en protesta per l'anunci de més retallades a l'estadi Panathenian d'Atenes el propassat 6 de setembre.

Per què vol Merkel mantenir Grècia dins l'eurozona

Angela Merkel ha fet un gir sorprenent en la seva política sobre Grècia. Ara, la cancellera vol evitar sigui com sigui que Atenes marxi de l'eurozona, encara que això signifiqui retocar les xifres del pròxim informe de la troica. Per a la líder alemanya és fonamental evitar les conseqüències de la sortida de Grècia abans de les eleccions federals alemanyes de l'any vinent.

Els mantres són frases breus que es repeteixen una vegada i una altra amb la finalitat de fer meditar. Es poden dir, cantar, xiuxiuejar, recitar mentalment i fins i tot es poden escriure en un paper i menjar-se'l.

La cancellera alemanya ha optat recentment per la versió parlada, que és la més convencional. El mantra d'Angela Merkel és una frase breu en alemany, que es podria traduir com a: "Estem esperant l'informe de la troica". Ho repeteix sempre que en té ocasió, com ara fa un parell de setmanes, quan el primer ministre grec Antonis Samaras va visitar Berlín.

No cal ser cap llumenera per a ende-

vinar l'estratègia de Merkel: la cancellera vol comprar temps. Espera calmar l'opinió pública i els alterats mercats financers mitjançant la repetició d'aquest mantra i, en darrera instància, crear la impressió que realment importa què descobrirà la troica en la seva missió a Grècia.

Però en realitat no importa. De fet, Merkel ja està ben decidida. Després de molts dubtes, s'ha posat de la banda de François Hollande i la Comissió Europea. L'informe de la troica –formada per la Comissió Europea, el Fons Monetari Internacional (FMI) i el Banc Central Europeu (BCE) i que a principi de setembre va marxar de viatge per recollir dades–, sens dubte anunciarà que Grècia es pot quedar a l'eurozona.

Una nova determinació. Si això es compleix, voldrà dir que aquesta tardor més diners podran anar cap a Grècia. Si la cancellera se surt amb la seva, però, no hi haurà tercer programa d'ajuda per a Grècia, un programa que s'hauria d'aprovar al Bundestag, el Parlament alemany.

Aquesta darrera determinació de Merkel representa un gir remarcable de la cancellera. Fins no fa gaire, Merkel estava disposada a deixar caure el país si fracassava a l'hora de complir les seves obligacions. Ara, però, creu que la sortida de Grècia de l'eurozona comporta massa riscos.

A Berlín, a la Cancelleria, els funcionaris temen que si això passés, podria ser el detonant d'un efecte dòmino semblant al de la fallida de Lehman Brothers de setembre de 2008. En aquell moment, el col·lapse del banc d'inversions de Nova York va enfonsar l'economia mundial en el caos. Només a Alemanya l'economia es va contraure d'un 5% i centenars de milers de persones van perdre la feina.

Però els costos polítics també són massa elevats per a Merkel. Si Grècia marxés de l'eurozona, els assessors de la cancellera temen que això significaria que arribaria un moment en què caldria crear una "unió del deute" comuna per tal d'estabilitzar estats amb problemes com ara Itàlia i Espanya. Seria una situació paradoxal: Alemanya tractaria amb severitat Grècia, però podria veure's forçada a acceptar eurobons emesos conjuntament, una mesura a la

qual s'oposen la majoria dels votants alemanys.

"Un país oriental". L'enorme pressió política en aquesta direcció l'exemplifica la controvertida decisió que el BCE va prendre a començament de setembre: comprar, si cal, quantitats il·limitades de bons sobirans dels estats membres de l'eurozona que es troben en dificultats.

Així, doncs, la cancellera hi està decidida i ara continuarà com sempre. El problema s'aparcarà per ara i es tornarà a tractar després de les eleccions federals de 2013, quan ja haurà acabat el programa de rescat actual.

És evident, però, que segurament hauran de passar dècades perquè una Grècia curta de diners es modernitzi. "Grècia és un país oriental", afirma Valéry Giscard d'Estaing, antic president de França.

Els riscos i els possibles efectes secundaris de l'enfocament de Merkel són evidents. Una vegada Grècia rebí més diners, s'incrementa el perill que el govern d'Atenes posposi les reformes que ha promès. No seria la primera vegada que ho fa.

"Màxima pressió". Quan, no fa gaire, el primer ministre Samaras va visitar Berlín, no se'l va informar de fins a quin punt havia canviat el judici dels alemanys. En comptes d'això, Merkel va anunciar internament que era necessari continuar exercint "màxima pressió" sobre el primer ministre per aconseguir que implantés les reformes exigides. També va lloar el seu homòleg grec. Merkel explicà que Samaras representa un "paper històric" per al seu país i va afegir que va quedar molt impressionada amb tot allò que va dir el primer ministre i que, per tant: "Li hem de donar una oportunitat".

I Merkel pretén que aviat tingui aquesta oportunitat. Segons el seu pla, l'informe de la troica ha de presentar la situació de Grècia com a menys desastrosa del que es preveia, perquè això és un requisit necessari per al pagament del nou tram d'ajuda. "Hem de trobar una solució", va indicar Merkel al seu equip a principis de setembre.

Són els enviats de Christine Lagarde, directora gerent de l'FMI, els qui es mostren més reticents a l'hora de retra-

tar la situació grega d'una manera més amable del que és en realitat. Però Merkel confia que finalment donaran suport al seu enfocament. Els estatuts de l'FMI potser són estrictes, però els acords amb els receptors d'ajuda –Grècia en aquest cas–, ofereixen, no obstant això, molta llibertat d'acció.

Aquest retoc de la realitat es podria produir mitjançant un mètode popular en el món dels negocis i que consisteix a canviar obstinadament els paràmetres d'un model fins que s'obté el resultat desitjat.

Canviar les variables. El punt principal de l'informe de la troica és l'anomenada anàlisi de la sostenibilitat del deute. Calcula les condicions que caldrien per a reduir el deute de Grècia a un nivell intermedi però tolerable del 120% de producte interior brut (PIB) amb vista a l'any 2020. Càrrecs de la troica diuen que aquest càlcul pot ser moltes coses, però de ben segur que no és una previsió acurada.

Només cal canviar una variable per a obtenir el resultat desitjat. Els experts de la troica tenen experiència en aquest camp. Al febrer, quan l'Eurogrup va aprovar l'últim programa d'ajuda a Grècia, van passar hores fent càlculs abans no van arribar a una proporció deute-PIB del 120%. És un exercici que es pot repetir molt fàcilment.

D'aquesta manera, la troica podria certificar que els grecs han fet progressos. D'acord amb aquest punt de vista, es restaria importància a l'inevitable dèficit de finançament, que es consideraria una lamentable però temporal desviació del pla i caldria enfrontar-s'hi com a part de l'actual programa de rescat. Després de tot, el dèficit no pot ser massa gran, perquè, altrament, potser caldrà un tercer programa de rescat.

I això cal evitar-ho sigui com sigui. Tal com els alemanys ja han assenyalat als seus socis europeus, no hi ha cap possibilitat que el Bundestag aprovi un tercer paquet. Com a resultat d'això, no hi haurà diners addicionals per a Grècia. Berlín, en canvi, té la intenció de modificar l'actual –el segon– programa de rescat per tal que sembli que Grècia se'n surt, si més no de moment.

Però com? Una de les variants podria anar d'aquesta manera: si els grecs necessiten més diners a la tardor, el tram

de pagament s'incrementarà d'acord amb això. A canvi, l'import de les transferències següents serà menor. Aquest enfocament representa un avantatge decisiu per a la cancellera. No es faria evident fins el 2014, quan el programa de rescat expira, si els diners han estat suficients o no. Però això ja seria molts mesos després de les eleccions al Bundestag.

La modificació de l'actual paquet de rescat no necessita l'aprovació del Bundestag. No obstant això, la cancellera vol portar els canvis a votació al Parlament. Segons informen, Merkel ha explicat a assessors pròxims que confia que obtindrà la majoria del suport per a fer aquestes modificacions quan arribi el moment.

Fins i tot, encara que la majoria dels membres del Parlament rebutgessin la

Una cosa queda molt clara, que si Grècia cau, Alemanya haurà de pagar

idea d'un tercer programa d'ajuda, encara serien més reticents a donar suport a un moviment que pogués provocar la sortida de Grècia de l'eurozona, i Merkel creu que això passarà si no es modifica el programa actual.

A més a més, sembla que l'informe decisiu de la troica es retardarà. En un principi s'havia de redactar al final d'agost i el següent tram de finançament s'havia d'aprovar al setembre. La setmana passada, però, funcionaris de Brussel·les van dir que el destí de Grècia probablement no es decidiria fins al començament de novembre, en part per consideració envers els Estats Units. El president Barack Obama no vol que la seva reelecció es vegi amenaçada per un augment de la crisi de l'euro. Fonts de Brussel·les indiquen que posposar l'informe no és un problema, perquè el govern d'Atenes té prou diners per a sobreviure fins aleshores.

Un nou afecte. Els observadors atents ja s'han adonat de l'aparent can-

vi d'actitud de Merkel fa tres setmanes. Merkel, filla d'un pastor luterà de l'Alemanya de l'Est, ha descobert de cop i volta un profund afecte per l'oprimit poble grec. Compassivament, va expressar empatia per "allò que molts grecs han de patir" i digué que "fa que el cor d'u s'afligeixi".

Fins aquest punt, Merkel i el seu ministre de finances, Wolfgang Schäuble, eren considerats defensors de la "teoria de la cadena". D'acord amb aquesta teoria, la unió monetària és una cadena en què cadascun dels estats representa una baula. Com que Grècia és la baula més feble, si marxa –segons la teoria–, la cadena en conjunt s'enfortirà.

Però d'ençà d'aquest estiu que la majoria dels assessors de Merkel s'han convertit en defensors de la "teoria del dòmino", que postula que la unió monetària no es farà més forta si Grècia cau, un estat rere l'altre correran el perill d'ensorrar-se.

Els teòrics del dòmino argumenten que l'impacte en l'economia, el creixement i l'ocupació seria catastròfic i incalculable. Però una cosa és clara: si Grècia cau, Alemanya haurà de pagar –i la factura puja fins a uns 62 mil milions d'euros. Aquesta és la suma colossal que els grecs i el seu banc central deuen als alemanys.

Cadenes i dòminos. Però aquest no és el final de la història. Per a protegir la resta d'estats financerament febles com ara Portugal, Irlanda, Espanya i Itàlia, caldria mobilitzar centenars de milers de milions d'euros. Però com? Hi ha tres possibilitats: paquets de rescat més grans, eurobons o una mena d'assegurança de responsabilitat comuna. Però tant se val quina eina es faci servir, en darrera instància serà molt més car per a Alemanya que Grècia abandoni l'eurozona.

Al final, els guanyadors són els teòrics del dòmino. Tot allò que es mou en direcció a una unió de deute o de responsabilitat representa una visió terrorífica per a la cancellera. Sap que la majoria dels alemanys rebutgen els eurobons i el fet d'assumir els deutes d'altres països. Tot això podria amenaçar la seva reelecció l'any vinent.

A més a més, els adeptes de la teoria del dòmino dels cercles de Merkel han

Angela Merkel rep Antonis Samaras a la Cancelleria Federal de Berlín. El propòsit del primer ministre grec era d'exposar-li la situació del programa de reformes per a deturar la seva crisi financera.

rebut el suport d'un home que s'ha oposat a la cancellera les darreres setmanes. Es tracta de Jens Weidmann, el president del banc central alemany, el Bundesbank. Weidmann, que havia estat assessor de Merkel en temes econòmics, ara també creu que, a llarg termini, el millor per a Alemanya seria que Grècia continués a l'eurozona.

Però un dels aliats més importants de Merkel encara dona suport a la teoria de la cadena. El ministre de finances alemany, Wolfgang Schäuble ha explicat als seus companys de l'Eurogrup que, per a ell, la sortida de Grècia representa un risc acceptable.

Durant una visita als Països Baixos, Schäuble va dir al seu homòleg holandès, Jan Kees de Jager, que aquesta era l'única manera que els votants alemanys acceptessin mantenir la resta de la comunitat unida i subvencionar *de facto* estats com ara Espanya i Itàlia amb programes de rescat els anys vinents. A primera vista, aquesta posició podria semblar contradictòria amb la

imatge de Schäuble d'europèu compromès. Però en realitat vol reforçar l'euro com a projecte polític reduint l'extensió de la zona de moneda comuna.

“La visió general”. Merkel té un altre enfocament. Segons els seus assessors pròxims, manté la mirada fixa en la “visió general”. Segons els seus assessors, la cancellera creu que la UE no es pot permetre que la democràcia trontolli en un estat membre. Merkel també indica que Grècia és membre de l'OTAN i un aliat important a l'est del Mediterrani, una regió que no necessita més detonants.

Però Merkel també veu la política nacional com a part integral de tota la visió. El seu nou i poc sever enfocament té l'avantatge que li podria permetre d'arribar a les eleccions del setembre de l'any vinent sense les turbulències de la sortida de Grècia de la unió monetària.

Si tot va com ella vol, el canvi en el tram de pagament no tindrà conseqüències serioses dins del segon programa

de rescat. La cancellera ha posposat les negociacions amb Grècia per a d'aquí a un temps. Si té sort, aleshores els grecs ja s'hauran recuperat, i necessitaran menys diners perquè les reformes que s'hauran fet al país finalment hauran estat efectives. Si no té sort, tancarà forats mentre en fa de nous en uns altres llocs, i tot plegat podria assolir un nivell crític tan bon punt hagin acabat les eleccions al Bundestag.

Una altra possibilitat és que l'economia grega rendeixi tan poc que els diners s'acabin abans no hagi expirat el paquet de rescat. Aquesta perspectiva seria la pitjor de totes per a Merkel. No obstant això, és conscient que corre aquest risc i es veu capaç de fer-hi front, no com en el cas de la sortida de Grècia de l'eurozona.

*Konstantin von Hammerstein
Christian Reiermann
Christoph Schult
© DER SPIEGEL*

Traducció de Paula Arnas Antolín